

قضاوت حضرت امام در مورد نظر مشهور و نظر سکاکی

نظریه سکاکی : بهتر از کلام مشهور ولی ناتمام!

کلام مشهور صحیح نیست ← چراکه در مثال های گفته شده قابل پیاده شدن نیست

ان قلت:

وجود تعجب در مثال ها به جهت ترک عمدی تشبیه به هدف مبالغه بیشتر است

قلت:

فراموشی تشبیه، تنها با نظریه «ادعا» سازگار است

نظریه مرحوم اصفهانی در باب مجاز

الفاظ مورد نظر در معنای اصلی شان استعمال شده اند

اشتراک «استعمال حقیقی» و «استعمال مجازی» در **اراده استعمالیه**

تفاوت «استعمال حقیقی» و «استعمال مجازی» در **اراده جدیه**

استعمال یعنی :

آنچه می خواهیم شنونده بفهمد - چه صادق باشد و چه کاذب، چه جدی باشد و چه شوخی -

شاهد: چون اراده استعمالی، هیچ تغییری نیافته است، فرزند کسی را «اسد» نامیدید، «شِبِل»

صدایش را «زئیر» و جایگاهش را «خیس» می خوانید

تقد مرحوم اصفهانی بر نظریه مشهور

اشکال اول :

در مثل «هذا شجاعٌ بل اسدٌ» چه می گویند؟
در حالیکه در اضراب نمی توان یک معنی را اضراب از خودش قرار داد!

اشکال دوم :

چه می گویند در جایی که معنای حقیقی صراحة نفی شده است؟
مثل «ما هذا بشراً إن هذا إلا ملک کریم»

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت «مجاز» و «دروغ»

در دروغ ← اراده جدی عین اراده استعمالی است

در مجاز ← اراده جدی غیر از اراده استعمالی است

غرض در دروغ قبیح و حرام ← در انداختن شنونده به خلاف واقع و اغراء به جهل است

غرض در مجاز ← تصور مطلب توسط شنونده بدون آنکه آن را تصدیق نکند

لذا: «قرینه معانده» را همراه با کلام می آورد

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت «مجاز» و «دروغ»

در دروغ ← اراده جدی عین اراده استعمالی است

در مجاز ← اراده جدی غیر از اراده استعمالی است

غرض در دروغ قبیح و حرام ← در انداختن شنونده به خلاف واقع و اغراء به جهل است

غرض در مجاز ← تصور مطلب توسط شنونده بدون آنکه آن را تصدیق نکند

لذا: «قرینه معانده» را همراه با کلام می آورد

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت نظریه خود و نظریه سکاکی

تفاوت اول

سکاکی این کلام را در **استعاره** می گوید و ما در **همه مجازها**

اطلاق «هو میّت» به «قریب الموت» (مجاز مرسل) و شخص بی خاصیت (استعاره) یکسان است

اللهم الا ان يقال :

با ملاحظه مجموع کلام او بگوییم ← او در مطلق مجاز این حرف را می زند

صرفاً مثال ها درباره استعاره است ← چراکه استعاره از اهم و اشهر اقسام مجاز است

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت نظریه خود و نظریه سکاکی

تفاوت دوم

مذهب سکاکی به امر عقلی و ادعا استوار است بر خلاف مبنای ما
چراکه : مبنای او مبتنی بر این مدعاست که مشبه از جمله مصادیق مشبه به است

جمع بندی نظریه مرحوم اصفهانی

لفظ همیشه در معنای موضوع له استعمال می شود

تطابق اراده استعمالی و اراده جدی ← استعمال «**حقیقی**»

عدم تطابق اراده استعمالی و اراده جدی ← استعمال «**مجازی**»

مثال برای استعمال مجازی :

لفظ **مستعمل** = «شیر» / مراد استعمالی از آن = «شیر» / مراد جدی از آن «رجل شجاع»

قول با حرف سگّاکي **شبهات بسیار** دارد

تفاوت این قول با قول سکاکی

نظریه مرحوم اصفهانی ← استعمال لفظ در موضوع له

نظریه سکاکی (بنا بر تقریر ما) ← استعمال لفظ در غیر موضوع له

در نظریه مرحوم اصفهانی، «ادعا» هست یا خیر؟

دو قول :

خود مرحوم اصفهانی ← ادعایی وجود ندارد

مرحوم امام ← ادعایی متفاوت با ادعای سگّاکي وجود دارد

کلام حضرت امام در دفاع از نظریه سکاکی

تفاوت اراده جدی و اراده استعمالی در **مجاز و کنایه**
لفظ در موضوع له استعمال شده اما اراده جدی متکلم غیر از اراده استعمالی اوست

چگونگی تطبیق معنای موضوع له بر مراد جدی :

در کلیات ← ادّعی فردیت شده است

در اعلام **شخصیه** ← ادّعی **عینیت** شده است